

KONGRESI, SIMPOZIJ, DRUŠTVENO ŽIVLJENJE

26. ZBOROVANJE SLOVENSКИH ZGODOVINARJEV V SLOVENJEM GRADCU 28.–30. SEPTEMBRA 1992 Z OBČNIM ZBOROM ZVEZE ZGODOVINSKI DRUŠTEV SLOVENIJE

Prvo in drugo zborovanje slovenskih zgodovinarjev (Ljubljana 1939, Ptujška gora, Ptuj in Dornava 1940) sta bili v kraljevini Jugoslaviji, preden nas je dosegla druga svetovna vojna. Naslednjih 23 zborovanj od ljubljanskega 10. novembra 1946 do 25. v Murski Soboti jeseni 1990 je bilo v socialistični Jugoslaviji, 26. v Slovenjem Gradcu pa je bilo prvo v samostojni Republiki Sloveniji. Njegovi prireditelji so bili Zveza zgodovinskih društev Slovenije, Zgodovinsko društvo za Koroško in Svet koroških občin (Dravograd, Radlje ob Dravi, Ravne na Koroškem in Slovenj Gradec), ki je zborovanje tudi finančno omogočil, prav tako kot tudi ministrstvo za kulturo in ministrstvo za znanost in tehnologijo. Zborovanje se je ob visoki udeležbi ob blizu in daleč odvijalo v kulturnem domu v Slovenj Gradcu. Začelo se je 28. septembra 1992 dopoldne s pozdravnima govoroma ministra dr. Janka Prunka in slovenjgraškega župana Ivana Uršiča.

V skladu s pripravljeno zasnovo, ki je za glavno temo zborovanja določila »zgodovinski razvoj slovenske severne meje«, vključila pa še lokalno zgodovino, zgodovino prometa in probleme zgodovine v šoli (glej ZČ 46, 1992, str. 293), je imel obsežno uvodno predavanje akademik Bogo Grafenauer (Oblikovanje severne slovenske narodnostne meje in njena današnja vprašanja), za njim so se zvrstili Stane Brzelak (Pomembni ljudje iz Mislinjske, Mežiške in zgornjega dela Dravske doline), Mira Strmčnik-Gulič (Pregled pomembnih arheoloških najdb na področju Slovenj Gradca), Sergej Vrišer (Umetnostnozgodovinski spomeniki slovenjgraške kotline) in Zinka Zorko (Koroško-štajersko-panonska narečja ob severni slovenski meji). Popoldne je nastopilo šest referentov. To so bili Matjaž Klemenčič (Prevrednotenje dosedanjih raziskav o slovensko-nemški meji), Janez Stergar (Meja kot zarez in ko povezovalka glede na slovensko manjšino v Avstriji), Jože Koropec (Ob naši meji med Dravogradom in Svecino v prvi polovici 16. stoletja), Janez Cvirn (Volilne mahinacije ob slovenski severni meji pred prvo svetovno vojno), Jože Mlinarič (Cerkvena organizacija ob današnji slovensko-avstrijski meji do jožefinskih reform) in France M. Dolinar (Cerkvena organizacija ob današnji slovensko-avstrijski meji od jožefinskih reform do danes.)

Naštetim 11 predavanjem prvega dne zborovanja je sledil občni zbor Zveze zgodovinskih društev Slovenije. Uspešno ga je vodila Jasna Fischer. Posebnost občnega zbora je bila v tem, da predsednica Darja Mihelič ni bila navzoča in je poročilo o delu po njenem naročilu prebral tajnik Janez Marolt. Takole se glasi:

Cenjene dame, spoštovani gospodje, drage kolegice in kolegi!

Najprej vsem skupaj dolgujem opravičilo za svojo odsotnost na tem občnem zboru. Praktično neposredno pred zborovanjem sem prejela vabilo na trotedensko študijsko bivanje v Nemčiji, ki pa se začne s fiksnim današnjim (28. september) datumom. Skušnjava je bila zame prehuda. Zagotavljam pa Vam, da ta hip (v Bonnu) mislim na Vas.

Kot že v Murski Soboti tudi tokrat podajamo le eno samo globalno poročilo o delu Zveze, njenih sekcij in lokalnih društev. Ločeno bodo predstavljena poročila o blagajniškem poslovanju, o izhajanju glasil – ev. pa tudi tistih društev in sekcij, ki bodo to izrecno želele. Društva in sekcije smo pred zborovanjem zaprosili za poročila o njihovem delu in za njihove nadaljnje načrte, ta poročila pa – kolikor smo jih prejeli – povzememo v sumarni obliki.

Dosedanjim desetim lokalnim zgodovinskim društvom, ki jih vključuje Zveza zgodovinskih društev Slovenije (Zgodovinsko društvo Ljubljana, Zgodovinsko društvo za Gorenjsko, Zgodovinsko društvo za Severno Primorsko, Zgodovinsko društvo za Južno Primorsko, Zgodovinsko društvo za Koroško, Zgodovinsko društvo v Mariboru, Zgodovinsko društvo v Celju, Zgodovinsko društvo v Ptuj, Zgodovinsko društvo za Dolenjsko in Posavje, Zgodovinsko društvo za Pomurje), se je pred nedavnim pridružilo še Zgodovinsko društvo v Ljutomeru. Število zgodovinarjev in ljubiteljev zgodovine v teh društvih je blizu poldrugi tisoč. pri tem pa niti ne upoštevamo obeh muzejskih društev – Muzejskega društva v Škofji Loki in Belokranjskega muzejskega društva – ki sta tudi povezana v Zvezo. Če lokalna društva delujejo dislocirano, pa je za celotno področje programirano delo sekcij Zveze: šolske, za gospodarsko in družbeno zgodovino, za najnovejšo zgodovino in za lokalno zgodovino.

Zveza je do pred kratkim predstavljala nekakšen vmesni organ, ki je povezoval lokalna društva z nekdanjo Zvezo zgodovinarjev Jugoslavije, prek katere smo prejeli obvestila o dogajanjih v zgodovinski stroki na jugoslovanski in svetovni ravni. Ko je 8. oktobra 1991 potekel trimesečni moratorij

iz Brionske deklaracije, je naša Zveza zgodovinarjev naslovila na nekdanjo jugoslovansko zvezo dopis, da Zveza zgodovinarjev Jugoslavije v nekdanji obliki ne obstaja več. Zato se bo Zveze zgodovinarjev Slovenije za ozemlje naše države Slovenije poslej organizirala po svoje. Da bi se brez posrednika vključili v mednarodne zgodovinske kroge, smo 9. junija letos osnovali lastni Nacionalni komite Republike Slovenije pod predsedstvom akad. Sergija Vilfana.¹ V začetku septembra so slovenski predstavniki že prisostvovali zasedanju generalne skupščine Mednarodnega komiteja za zgodovinske vede v Pragi.

Navzdol naj bi Zveza delovala koordinacijsko med vsemi lokalnimi društvi, skrbela naj bi, da ne bi prihajalo do kolizij raznih zgodovinarskih prireditiv. Takoj naj povem, da tu nismo uspeli. Pogoj za uspešnost na tem področju bi bil, da bi Zvezo redno in dovolj vnaprej dobivala programe dela vseh društev in sekcij, pa tudi zgodovinskih institucij. To bi ji omogočalo, da bi lahko obveščala o prostih terminih za prireditve oz. da bi preprečevala njihovo sovpadanje. Po drugi strani pa bi taka medsebojna obveščenost spodbujala tudi k izmenjavi predavateljev. Seveda pa problem nastopi vedno, kadar je posamezno društvo manj aktivno. Njegovi člani bodo v takem primeru prikrajšani za vrsto prireditiv, ki so jih deležni člani sosednjega lokalnega društva.

Poglavitna naloga Zveze je, da v sodelovanju z enim od lokalnih zgodovinskih društev priredi redno nadveletno zborovanje slovenskih zgodovinarjev. Kot vidite, smo se tokrat sestali v Slovenj Gradcu na slovenskem Koroškem. Program, ki smo ga pripravili za to priložnost, je dejansko obarvan lokalno, pa tudi obravnava preteklosti severne meje v tem hipu ni prav aktualna. Zato smo bili deležni nekaterih kritik. Sprejemamo jih v toliko, kolikor naj bi bila tematika zborovanja v prihodnje privlačnejša in naj bi nudila odgovore zgodovinarjev na nekatera aktualna vprašanja. Morali pa bi biti previdni, da pri tem ne bi stopili v službo politike. Zgodovina namreč mora stremeti za zgodovinsko resnico in se mora izogibati mitom o naši preteklosti – pa če so ti še tako prijetni za ušesa slovenske javnosti. Želja nekaterih zgodovinarjev, da se bo treba soočiti z vprašanjem, kje se nahaja v sedanjih razmerah naša historiografija in in na katera vprašanja lahko tudi nudi odgovore, pa je vsekakor izizvalna. – Še vedno in morda bolj kot kdaj prej je tudi aktualna obravnava zgodovine v šoli, ki ji je tokrat namenjena okrogla miza. Z njo želimo nadaljevati diskusijo iz zborovanja v Murski Soboti. Hkrati se moramo tudi soočiti s tem, kaj smo v preteklih dveh letih na tem področju opravili.

Zveza nadalje sodeluje pri prirejanju posvetovanj, prireditev ob jubilejih, razgovorov o zgodovini na raznih stopnjah izobraževanja itd. Potem ko je v letu 1991 zaradi vojnih razmer padlo v vodo nekaj načrtovanih znanstvenih srečanj, je bila v letu 1992 Zveza nosilec znanstvenega posvetovanja »Dosežki in načrti v raziskovanju slovenskega izseljevanja po znanstvenih disciplinah«, ki ga je 26. maja v prostorih SAZU organiziral Inštitut za slovensko izseljenstvo ZRC SAZU. Zveza je bila tudi nosilec in – ob ljubljanski izpostavi Avstrijskega inštituta za vzhodno in jugovzhodno Evropo ter Slovenski izseljenski matici – soorganizator mednarodnega simpozija Slovenci na Dunaju 18. in 19. junija na ljubljanskem magistratu. Letos je bil tudi realiziran že lani načrtovani kulturno-zgodovinski simpozij Modinci. Zveza je sodelovala z Zgodovinskim društvom Ljubljana pri pripravi in »materialni izvedbi« dveh slavnostnih izrednih občin zborov sredi februarja in sredi marca 1991, na katerih so diplome častnih članov ljubljanskega društva prejeli univerzitetni profesorji Vasilij Melik, Bogo Grafenauer, Sergij Vilfan in Božo Otoresec.

Pod okriljem Zveze izhajata dve osrednji slovenski glasili, Zgodovinski časopis in Kronika, ki izdajata tudi svoji dve zbirki. Lastna glasila pa izdajajo tudi nekatera lokalna zgodovinska in muzejska društva.

Z zamenjavo publikacij si je Zveza pridobila obsežno in dragoceno knjižnico, ki jo hrani Oddelek za zgodovino Filozofske fakultete v Ljubljani.

V bodoče bo morda zveza postala tudi pobudnik za usklajevanje raziskovalne dejavnosti slovenskih zgodovinarjev.

Člani izvršnega odbora, ki je v preteklih dveh letih vodil Zvezo, so bili Darja Mihelič (predsednica), Vasilij Melik in Janko Prunk (podpredsednika), Janez Marolt (tajnik), Danijela Juričič (blagajničarka), Majda Čuden (pomočnica blagajnika), Štefan Trojar in nato Anica Kern (predsednica šolske sekcije), Olga Janša-Zorn (predsednica sekcije za gospodarsko in družbeno zgodovino), Zdenko Čepič (predsednik sekcije za najnovejšo zgodovino) po krajši »sedisvakanci« Petra Svobljak (predsednica sekcije za krajevno zgodovino), Vasilij Melik (urednik Zgodovinskega časopisa), Maja Žvanut (urednica Kronike). Člani razširjenega odbora so tui predstavniki lokalnih društev.

¹ Naj tu navedemo njegove člane. Predsednik akademik Sergij Vilfan je predstavljal SAZU, njegov namestnik Peter Vodopivec komisijo za sodelovanje s francoskimi zgodovinarji, tajnica Darja Mihelič Zvezo zgodovinskih društev, Vasilij Melik oddelek za zgodovino na ljubljanski filozofski fakulteti, Jože Mlinarič oddelek za zgodovino na mariborski pedagoški fakulteti, Janez Šumrada Zgodovinski inštitut Milka Kosa (ZRC SAZU), Jerca Vodušek-Starič Inštitut za novejšo zgodovino, Metod Benedik Inštitut za zgodovino Cerkev, France Kresal komisijo za sodelovanje s češkimi in slovaškimi zgodovinarji, France Rozman komisijo za sodelovanje z avstrijskimi zgodovinarji.

Od sekcij je bila v zadnjih dveh letih nedvomno najbolj delovna šolska, saj ji je zborovanje v Murski Soboti naložilo izrecno poslanstvo. V njenem okviru je prišlo do osnutka prenove učnih načrtov za zgodovino v osnovnih in srednjih šolah. Osutek je bil končan maja 1991, nato pa poslan na različne naslove s prošnjo za pripombe. Junija 1991 je na Oddelku za zgodovino sledila javna razprava o osnutku. Sklep razprave je bil, da je potrebno učne načrte društva uskladiti s tistimi Zavoda za šolstvo. Jeseni 1991 je prišlo do sestanka med predstavniki Zavoda, izdajateljske založbe in univerzitetnimi profesorji. Oblikovali sta se dve skupini, ki naj bi pripravili učne programe za osnovno oz. srednjo šolo. Osnovnošolska skupina je uskladila učne načrte, ki bodo objavljeni v časopisu Zgodovina v šoli septembra 1992. Srednješolska ekipa ni uspela z uskladitvijo učnih načrtov, verjetno se zato lahko pri okrogli mizi nadejamo vrnje razprave. Načrti šolske sekcije zajemajo pripravo skorajšnje razprave o učnih načrtih. Člani sekcije že razmišljajo o prihodnjem zborovanju, kjer naj bi bil en dan namenjen posebej šolski problematiki: ne njenemu metodičnemu vidiku, ampak problematiki zgodovinskega razvoja, ki se odraža v novih družbenih in političnih spremembah. V tem smislu bo sekcija pripravila tudi dodatno izobraževanje učiteljev, ki jih bo tekoče obveščala o dogajanjih na šolskem področju. Sekcija za gospodarsko in družbeno zgodovino je v preteklem dvoletnem obdobju precej mirovala, kar je opravičljivo, saj je bila predsednica sekcije polno angažirana pri delu šolske sekcije. Vzlic temu pa je ta sekcija pripravila splošno-lokalno zasnovane referate iz gospodarske zgodovine na tem zborovanju. Sekciji za novejšo zgodovino je kljub dobrim zamislim nekoliko pošla sapa. Bo tu pomagala mlada (še mlajša?!) kri? Tudi delo sekcije za krajevno zgodovino je v večini preteklega obdobja počivalo, saj je bila sekcija »brez glave«. Prav v zadnjem času pa jo je prevzela podjetna primorska zgodovinarica Petra Svoltjšak, ki ima že nove misli za poživitev te veje.

Društvene dejavnosti:

Lokalna društva zgodovinarjev so – z obvezno vzrzeljo, ki jo je povsod vrezala vojna – kar pridno delovala. Najbolj aktivno je bilo Zgodovinsko društvo Ljubljana, ki je v preteklih dveh letih s svojo dejavnostjo posegalo v vsa obdobja zgodovine, s temami predavanj in izbiro predavateljev pa je seglo tudi prek meja. Organiziralo je dve okrogli mizi, ogled razstave, ki jo je na izkopaninah na Ljubljanskem gradu in na gradbišču NUK II. pripravil Mestni muzej. Člani so si ogledali tudi izkopavanja in obnovo Ljubljanskega gradu, prisostvovali pa so tudi dvema izrednima slavnostnima obalnima zboroma društva. Prav dejavnost tega izjemno aktivnega društva je pogosto naletela na kolizije prireditelj, ki so kazale na nezadovoljiv pretok informacij o dejavnosti na področju zgodovine.

Tudi Zgodovinsko društvo za Južno Primorsko deluje z izjemnim zagonom. Pred izidom je drugi zvezek njihove revije *Annales*, ki opravičuje ime svojega slavnega francoskega prednika. Izšla sta tudi že dva zvezka knjižnice *Annales*. Društvo je imelo doslej tri občne zборе s predavanji, predstavitev prvega zvezka *Annales*, pripravilo je predstavitev raznih drugih – za primorsko področje relevantnih – publikacij in številna predavanja. Že v letu 1991 je društvo dalo pobudo za organiziranje rednih zgodovinskih simpozijev oz. okroglih miz ali strokovnih srečanj z obeh strani meje. Pripravilo je že dve taki srečanja, v kratkem bo na sporedu še tretje. Društvo že ima lastno, aktivno šolsko sekcijo, njegovi člani pa s predavanji gostujejo tudi pri drugih lokalnih družtvih.

Zgodovinsko društvo na Ptujju deluje enakomerno živahno, po ustaljenih tirnicah. Člani se z veseljem udeležujejo zlasti strokovnih ekskurzij – v preteklih dveh letih jih je društvo pripravilo pet. Tovrstno dejavnost je razširilo tudi prek meje, saj je maja 1991 pomagalo Štajerskemu zgodovinskemu društvu iz Gradca pripraviti ekskurzijo na Ptuj in okolico. Priredilo je tudi tri predavanja in dva ogleda razstave. Za drugo leto, ob 100-letnici ustanovitve Muzejskega društva na Ptujju pa poleg proslave načrtujejo izid tematske številke *Kronike*, ponatis starejših razglednic Ptujja in izid 6. številke Ptujškega zbornika.

Zgodovinsko društvo Ljutomer je bilo ustanovljeno 11. decembra 1991. Društvo je pripravilo svojim članom dve predavanji in ekskurzijo, v kratkem pa načrtujejo še eno ekskurzijo v Avstrijo in eno predavanje. Videti je, da bo društvo v kratkem začelo izdajati lastno revijo.

Delovanje Zgodovinskega društva Celje je v zadnjih dveh letih zaspalo. Temu je bila kriva smrt predsednika društva in negotovi trenutki 1991. Prav v zadnjem času pa se društvo znova postavlja na noge. To dokazujejo tudi njegovi načrti. Poleg standardnih oblik dejavnosti (predavanj, posvetovanj, seminarjev za pouk zgodovine, predstavitev knjižnih novosti in ekskurzij) načrtujejo aktiven poseg v razvoj znanstvenega zgodovinopisja s strokovnimi članki na temo interdisciplinarnega raziskovanja Celja in celjske regije. Želijo tudi poglobiti stike s področnimi društvi in Zvezo.

Belokranjsko muzejsko društvo je med 1990 in 1992 pripravilo dve redni skupščini s prikazom filmov, eno okroglo mizo, eno predavanje, razstavo, ekskurzijo, za svojo več kot 40-letno skrb za ohranjanje kulturne dediščine Bele krajine pa je prejelo Valvasorjevo priznanje. Sodelovalo je tudi pri pripravah za praznovanje 40-letnice Belokranjskega muzeja. Društvo načrtuje obnovo spominskih plošč kulturnim delavcem po Beli krajini, sodelovanje pri urejanju okolice Mitreja na Rožancu in pri izdelavi kažipotov oz. informativnih tabel v Beli krajini ter pri tisku Etnološke topografije občine Metlika. Nameravajo posneti videokaseti o Črnomlju in Metliki, pripravljati predavanja in sodelovati s sorodnimi društvi.

Dejavnost zgodovinarjev pri nas kljub skromnemu financiranju očitno še ne bo zamrla, čeprav je neenakomerno razporejena. Zahvala za to gre požrtvovalnim delavcem v društvih. Ob tej priložnosti naj se zato posebej zahvalim za sodelovanje tudi »svojemu« odboru, predvsem pa beročemu to poročilo, svojemu zvestemu tajniku Janezu Maroltu, ki me je neredko treniral v preizkušnjah potrpežljivosti.

Hvala!

Darja Mihelič

Urednik Zgodovinskega časopisa Vasilij Melik je prebral naslednje poročilo:

Med občnim zborom v Murski Soboti 1. oktobra 1990 in današnjim smo izdali dva letnika Zgodovinskega časopisa, zadnje številko 44. letnika (174 strani), 4 številke 45. letnika (688 strani ali 172 strani na številko) ter 3 številke 46. letnika (426 strani ali 142 na številko). Izhajamo torej redno, že par let pa smo preobloženi z rokopisi, tako da imamo kar precejšnjo čakalno dobo in ne moremo več objavljati rokopisov takoj, ko jih dobimo, kakor je bilo pred leti. Prosimi moramo torej cenjene sodelavce za nekaj potrpljenja. Sofinanserji so isti kot prejšnjikrat: ministrstvo za znanost in tehnologijo, ministrstvo za kulturo, ministrstvo za šolstvo in šport, znanstveni inštitut filozofske fakultete v Ljubljani in znanstveno raziskovalni center SAZU. Hvala jim! V Zbirki Zgodovinskega časopisa je v zadnjem obdobju, nekako pred letom dni izšel deveti zvezek: 54 strani obsegajoče delo Slovenski begunci v Italiji med prvo svetovno vojno, ki ga je napisala Petra Svobljšak in smo ga izdali skupaj z Zgodovinskim inštitutom Milka Kosa ob finančni pomoči ministrstva za znanost in tehnologijo, ministrstva za kulturo, ministrstva za šolstvo in šport ter Primexa iz Nove Gorice. Izdali smo tudi tri nove ponatise starih letnikov (12/13, 16, 21).

Osebnostno se moram posebej zahvaliti sourednikoma, ki brez njiju časopis ne bi redno izhajal, upravnici gospe Čudnovi, avtorjem razprav in prispevkov, še posebej pa seveda vsem bralcem in naročnikom, brez katerih ne bi mogli živeti.

Vasilij Melik

Poročilo o Kroniki je namesto urednice Maje Žvanut prebrala Danijela Juričič-Čargo.

V času, ki je pretekel od zborovanja zgodovinarjev v Murski Soboti do tega v Slovenj Gradcu, so izšle tretja številka letnika 38/1990, letnik 39/1991 in prvi dve številki letnika 40/1992, skupno šest števil, ena dvojna in štiri enojne. Dvojna številka letnika 39 (1991, 1-2) je bila tematska, posvečena zgodovini Pomurja. V njej je bil natisnjen tudi del referatov z zborovanja v Murski Soboti. Skupni obseg je bil 413 strani tekstov in slikovnega gradiva.

V rubriki Članki in razprave je bilo 45 prispevkov, v Zapiskih in gradivu 9, v Delu naših zavodov in društev 10, v Novih publikacijah 28, v Jubilejih 1 ter v novo uvedeni rubriki Iz dela šolskih krožkov 3. Napisalo jih je 71 različnih avtorjev ter jih ilustriralo s 177 fotografijami pokrajin, naselij, objektov, načrtov, zemljevidov in risb, oseb, predmetov, tiskov in arhivskih dokumentov ter izsekov z razstav.

Maja Žvanut

V imenu nadzornega odbora je podal pohvalno poročilo France Kresal. Izvoljen je bil nov izvršni odbor Zveze, za predsednico pa Jerca Vodušek Starič z Inštituta za novejšo zgodovino v Ljubljani. Sestavo odbora smo objavili v ZČ 47, 1993, str. 136. Občnemu zboru je sledil sprejem udeležencev zborovanja pri županih koroških občin s kulturnim programom.

V torek 29. septembra se je zborovanje nadaljevalo z 8 referati, ki so napolnili ves dopoldanski čas. Predavali so Janez Marolt (Problematika cestnih povezav med Celjsko kotlino in Koroško v antiki), Jože Curk (Prometnice med 16. in 18. stoletjem na slovenskem Koroškem), Eva Holz (Ceste – element gospodarskega razvoja v prvi polovici 19. stoletja), Andrej Hozjan (Slovenjgraško meščanstvo 16. stoletja v knjigah izdatkov dežele Štajerske), Marjetica Simoniti (Pohorsko steklarstvo), Alojz Krivograd (Industrializacija Mežiške doline do prve svetovne vojne), Žarko Lazarevič (Kmečki dolgovi ob severni meji 1918–1941) in Marijan Žnidarič (Nemški živelj v Podravske regiji med obema vojnama do leta 1945).

S tem je bila vrsta referatov izčrpana. Predavanja z zborovanja smo začeli objavljati že v 4. številki ZČ za leto 1992; nekatera so bila ali bodo objavljena v Časopisu za zgodovino in narodopisje, nekatera v Kroniki, nekatera v Zgodovinskem časopisu.

Popoldne 29. septembra je bila okrogla miza o problematiki pouka zgodovine, že dopoldne pa se je na zahtevo udeležencev prebralo pismo, ki ga je bil Peter Vodopivec pisal predsednici Darji Mihelič oziroma pripravljalnemu odboru in v njem izrekel negativno sodbo o zasnovi zborovanja, češ da se preveč usmerja k lokanim in regionalnim problemom, pri tem pa pušča ob strani velike spremembe, ki se z njimi soočajo Slovenija, bivša Jugoslavija in države nekdanjega vzhodnega bloka. Okroglo mizo je vodil Božo Repe; sklepi so bili formulirani na seji šolske komisije 16. oktobra, odobreni na seji izvršnega odbora zveze in poslani ministru za šolstvo in šport in državnemu strokovnemu svetu za vzgojo in izobraževanje ter časopisom. Glasijo se takole:

Zveza zgodovinskih društev Slovenije (ZZDS) je na 26. zborovanju 28.–30. 9. 1992 v Slovenj Gradcu v razpravi kritično osvetlila problematiko pouka zgodovine na šolah in sklenila s svojimi stališči seznaniti Ministrstvo za šolstvo in šport RS in Državni strokovni svet za vzgojo in izobraževanje RS. Te zahteve strokovne javnosti se ponavljajo od 23. zborovanja ZZDS 1.–3. 10. 1986 v Tolminu, na razpravi o problematiki pouka zgodovine na zborovanju v Slovenj Gradcu pa so bile zapisane v sklepih.

Zgodovina naj se kot samostojen učni predmet uvede v 5. razred osnovne šole (kot je po svetu in kot je bilo v Sloveniji do leta 1960) in se temu primerno spremeni učni načrt za zgodovino na osnovnih šolah. Tozadevno se bo vodstvo ZZDS dogovarjalo z Geografskim društvom Slovenije o možnosti razbitja predmeta Spoznavanje družbe v 5. razredu osnovne šole in o uskladitvi fonda učnih ur predmetov zgodovine in zemljepisa. Pri tem resno računamo na fond učnih ur dosedanjega predmeta srbskohrvaškega jezika. Menimo namreč, da zgodovina nudi najširši temelj humanističnega nišljenja in spoznavanja lastne nacionalne identitete ter edina omogoča razumevanje časa in prostora. Kot taka je pogoj za razumevanje vsebine ostalih družboslovnih predmetov.

V srednjih šolah ugotavljamo primere prelivanja učnih ur zgodovine drugim predmetom. Vodstvo ZZDS meni, da se mora s tem prenehati in da bi pristojni organi morali točno določiti število učnih ur zgodovine za vse stopnje srednjih šol ter tako preprečiti vodstvom šol samovoljno razlago razporeditve učnih ur po predmetih. Zgodovina naj postane obvezen predmet pri maturi in zaključnem izpitu.

ZZDS sprašuje pristojne organe, zakaj zgodovinska stroka, ki je imela svojega kandidata, nima svojega predstavnika v pravkar imenovanem Državnem strokovnem svetu za vzgojo in izobraževanje. Proti temu odločno protestiramo in upamo, da je bila to zgolj pomota.

Naslovnika prosimo, da o vsem, kar zadeva pouk zgodovine na šolah, redno obveščata Predsedstvo ZZDS in se zato vnaprej zahvaljujemo.

Okrogli mizi o šolstvu so sledili sestanki posameznih sekcij v različnih prostorih. Zvečer je bila organizirana skupna večerja v gostilni Rogina v Podgorju. V sredo 30. septembra je bila strokovna ekskurzija po koroških krajih. Po njej so nas peljali štirje avtobusi. Ogledali smo si rotundo sv. Janeza Krstnika na spodnji Muti, se povzpeli čez Radelj na avstrijsko stran Gólice do jezua na Bistrici, se spustili na Labot (Lavamünd) in znova prestopili mejo pri Libeličah. Tu smo si pogledali cerkev sv. Martina s kostnico, nato pa obiskali na Ravnah knjižnico in muzej. Kosilo na kmetiji v Šentanelu je bila zaključna točka pred povratkom v Slovenj Gradec, odtod smo se potem razšli na domove, odkoder smo bili pred dvema dnevoma prišli. Prijetno 26. zborovanje je bilo za nami.

Vasilij Melik

25. ZBOROVANJE AMERIŠKEGA ZDRUŽENJA ZA POSPEŠEVANJE SLAVISTIČNIH ŠTUDIJ

(25th National convention of American Association for the advancement of slavic studies)

Honolulu, Havaji, 19.–22. november 1993

25. jubilejno zborovanje Ameriškega združenja za pospeševanje slavističnih študij je letos potekalo na pravlično lepem havajskem otočju sredi Pacifika. Otočje sestavlja osem otokov, od katerih je najbolj obljuden otok Oahu, kjer je tudi glavno mesto Honolulu. Zgodovinarjem je otok znan po napadu Japoncev na Pearl Harbor, kjer je danes spominski center, ki privablja milijone turistov, samo zborovanje pa je potekalo v drugem znamenitem predelu mesta, v turističnem naselju na Waikiki Beachu.

Izvršilno predsedstvo Ameriškega združenja za slavistične študije sestavlja pet članov, predsedujoči je Gail Lapidus z Universty of California, Berkeley. V organizacijo je združenih 9 regionalnih in 22 nacionalnih združenj, med katerimi je tudi Društvo za slovenske študije (Society for Slovene Studies), ki je bilo ustanovljeno leta 1973, Ameriškega združenja za pospeševanje slavističnih študij pa se je pridružilo leta 1977. Društvo za slovenske študije, ki mu predseduje Henry R. Cooper z Indiana University, deluje v ZDA in je znanstvena neprofitna organizacija, namenjena pospeševanju tesnejših stikov med znanstveniki, ki se ukvarjajo s slovenskimi študijami. Njihova glavna dejavnost je organiziranje srečanj in zborovanj ter izdaja znanstvenih del. Društvo izdaja časopis Slovene Studies, ki ga ureja Tom S. M. Priestly z University of Alberta. Zborovanja Ameriškega združenja za slavistične študije so interdisciplinarna, zgodovinarji pa smo na njih običajno dobro zastopani. Na zborovanjih prevladujejo znanstveniki z ameriških univerz, v Honolulu pa je največ prispevkov obravnavalo problematiko držav bivše Sovjetske zveze.